

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 18. decembra 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Ochrana finančných záujmov Európskej únie — Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95 — Článok 4 — Všeobecný rozpočet Únie — Nariadenie (ES, Euratom) č. 1605/2002 — Článok 53b ods. 2 — Rozhodnutie 2004/904/ES — Európsky fond pre utečencov na obdobie 2005 – 2010 — Článok 25 ods. 2 — Právny základ povinnosti vymáhať subvencie v prípade nezrovnalosti“

Vo veci C-599/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Raad van State (Holandsko) z 20. novembra 2013 a doručený Súdnemu dvoru 22. novembra 2013, ktorý súvisí s konaním:

Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somvao)

proti

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory M. Ilešič, sudcovia A. Ó Caoimh, C. Toader (spravodajkyňa), E. Jarašiūnas a C. G. Fernlund,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman, M. Noort a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,

— estónska vláda, v zastúpení: N. Grünberg, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: D. Maidani, B.-R. Killmann a G. Wils, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: holandčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340), článku 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 248, s. 1; Mim. vyd. 01/004, s. 74), zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES, Euratom) č. 1995/2006 z 13. decembra 2006 (Ú. v. EÚ L 390, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1605/2002“), ako aj článku 25 ods. 2 rozhodnutia Rady 2004/904/ES z 2. decembra 2004 o zriadení Európskeho fondu pre utečencov na obdobie 2005 – 2010 (Ú. v. EÚ L 381, s. 52).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania, ktorého účastníkmi sú Somalische Vereniging Amsterdam en Omgeving (Somálske združenie pre Amsterdam a okolie, ďalej len „Somvao“), združenie so sídlom v Amsterdame (Holandsko), a Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie (štátny tajomník pre bezpečnosť a spravodlivosť, ďalej len „Staatsecretaris“), vo veci rozhodnutia posledného uvedeného o znížení a vrátení časti subvencie poskytnutej tomuto združeniu z uvedeného Európskeho fondu pre utečencov.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie (EHS) č. 4253/88

- 3 Článok 23 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 4253/88 z 19. decembra 1988, ktorým sa stanovujú vykonávacie predpisy k nariadeniu (EHS) č. 2052/88 o koordinácii medzi činnosťami rôznych štrukturálnych fondov navzájom a operáciami Európskej investičnej banky a inými existujúcimi finančnými nástrojmi [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 374, s. 1), zmeneného a doplneného nariadením Rady (EHS) č. 2082/93 z 20. júla 1993 (Ú. v. ES L 193, s. 20, ďalej len „nariadenie č. 4253/88“), znie takto:

„1. Na zabezpečenie úspechu činností vykonávaných verejnými alebo súkromnými subjektmi prijímú členské štáty pri uskutočňovaní týchto činností opatrenia nevyhnutné na:

- pravidelnú kontrolu správneho vykonávania činností financovaných Spoločenstvom,
- predchádzanie a postihovanie nezrovnalostí,
- vymáhanie súm stratených v dôsledku zneužitia alebo nedbanlivosti. S výnimkou prípadu, keď členský štát a/alebo sprostredkovateľ a/alebo investor predložia dôkaz, že nie sú zodpovední za zneužitie alebo nedbanlivosť, je za vrátenie neoprávnene vyplatených súm subsidiárne zodpovedný členský štát. Čo sa týka globálnych subvencií, sprostredkovateľ môže so súhlasom členského štátu a Komisie použiť bankovú záruku alebo akékoľvek iné zabezpečenie takéhoto rizika.

...“ [*neoficiálny preklad*]

Nariadenie č. 2988/95

4 Tretie až piate odôvodnenie nariadenia č. 2988/95 znejú:

„keďže podrobné pravidlá upravujúce decentralizované [finančné] spravovanie a monitoring ich využitia podliehajú rozdielnym podrobným predpisom podľa príslušných politík spoločenstva; keďže sa však treba brániť vo všetkých oblastiach činom, ktoré poškodzujú finančné záujmy spoločenstiev;

keďže účinnosť boja proti podvodom na finančných záujmoch spoločenstva si vyžaduje prijatie spoločného právneho rámca pre všetky oblasti, ktoré sú upravené politikami spoločenstva;

keďže protiprávne konanie a správne opatrenia a sankcie, ktoré sa naň vzťahujú, sú ustanovené v odvetvových predpisoch v súlade s týmto nariadením“.

5 Článok 1 tohto nariadenia stanovuje:

„1. Na účely ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev sa týmto prijíma všeobecná úprava týkajúca sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú protiprávneho konania s ohľadom na právo spoločenstva.

2. „Nezrovnalosť“ je akékoľvek porušenie ustanovenia práva spoločenstva vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom čoho je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu spoločenstiev alebo rozpočtov nimi spravovaných, buď zmenšením, alebo stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vyberaných priamo v mene spoločenstiev alebo neoprávnenou výdajovou položkou.“

6 Článok 4 nariadenia č. 2988/95, uvedený v jeho hlave II s názvom „Správne opatrenia a sankcie“, stanovuje:

„1. Je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme:

— povinnosťou zaplatiť alebo vrátiť dlžné alebo neprávom získané sumy,

...

2. Uplatnenie opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí na zrušenie poskytnutej výhody chody, ak je tak ustanovené, na úrok určený na základe paušálnej sadzby [Uplatnenie opatrení uvedených v odseku 1 sa obmedzí na odňatie poskytnutej výhody, zvýšenej, ak je to tak ustanovené, o úrok určený na základe paušálnej sadzby – *neoficiálny preklad*].

...

4. Opatrenia ustanovené v tomto článku sa nepovažujú za tresty.“

Nariadenie č. 1605/2002

- 7 Hlava IV nariadenia č. 1605/2002, uvedená v jeho prvej časti, má názov „Plnenie rozpočtu“. Kapitola 2 tejto hlavy IV sa týka spôsobov plnenia rozpočtu. Zahŕňa články 53 až 57 tohto nariadenia. Jeho článok 53 stanovuje:

„Komisia plní rozpočet v súlade s ustanoveniami uvedenými v článkoch 53a až 53d jedným z týchto spôsobov:

- a) centralizovane;
- b) prostredníctvom zdieľaného alebo decentralizovaného hospodárenia; alebo
- c) prostredníctvom spoločného hospodárenia s medzinárodnými organizáciami.“

- 8 Článok 53b uvedeného nariadenia znie:

„1. Ak Komisia plní rozpočet prostredníctvom zdieľaného hospodárenia, úlohy plnenia rozpočtu sa delegujú na členské štáty. Tento spôsob sa použije najmä pri akciách uvedených v hlave I a II časti dva.

2. Bez toho, aby boli dotknuté doplnkové ustanovenia zahrnuté v príslušných pravidlách pre dané odvetvie, a s cieľom zabezpečiť, aby sa v rámci zdieľaného hospodárenia používali finančné prostriedky v súlade s uplatniteľnými pravidlami a zásadami, členské štáty prijímajú všetky legislatívne, regulačné a administratívne alebo iné opatrenia nevyhnutné na ochranu finančných záujmov Spoločenstiev. Na tento účel najmä:

...

- c) získavajú späť chybné vyplatené alebo nesprávne použité finančné prostriedky alebo finančné prostriedky stratené v dôsledku nezrovnalostí alebo chýb;

...

Členské štáty na tento účel vykonávajú kontroly a... zavedú účinný a efektívny systém vnútornej kontroly. Začnú súdne konanie, ktoré považujú za nevyhnutné a náležité.

...“

- 9 Článok 53b nariadenia č. 1605/2002 bol od 31. decembra 2013 zrušený článkom 212 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012, o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Ú. v. EÚ L 298, s. 1).

Rozhodnutie Rady 2004/904

- 10 Článok 25 rozhodnutia 2004/904 s názvom „Audit účtov a finančné korekcie vykonané členskými štátmi“ stanovuje:

„1. Bez toho, aby bola dotknutá zodpovednosť Komisie za vykonávanie všeobecného rozpočtu Európskej únie, prevezmú členské štáty zodpovednosť v prvom rade za finančnú kontrolu činností. Na tento cieľ nimi prijaté opatrenia zahŕňajú:

...

- b) prevenciu, objasňovanie a korekciu nezrovnalostí, ich oznamovanie Komisii v súlade s pravidlami a informovanie Komisie o pokroku v správnych a súdnych konaniach;

...

2. Ak sa zistí nezrovnalosť, členské štáty vykonajú požadované finančné korekcie, pričom zohľadnia, či ide o jednotlivý alebo systémový prípad. Korekcie vykonané členským štátom spočívajú v zrušení celého príspevku alebo časti príspevku Spoločenstva a ak príslušný členský štát nesplatí sumu v povolenom čase, uhradí štandardné úroky z dôvodov neskorej platby pri sadzbách ustanovených v článku 26 ods. 4.

...“

- 11 Článok 32 tohto rozhodnutia s názvom „Adresáti“ uvádza:

„Toto rozhodnutie je určené členským štátom v súlade so Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva.“

Rozhodnutie Komisie 2006/399/ES

- 12 Komisia svojím rozhodnutím 2006/399/ES z 20. januára 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania rozhodnutia Rady 2004/904/ES týkajúce sa oprávnenosti výdavkov v rámci opatrení spolufinancovaných Európskym fondom pre utečencov, implementovaných v členských štátoch (Ú. v. EÚ L 162, s. 1), prijala podmienky oprávnenosti uvedených výdavkov.
- 13 Presnejšie podľa pravidla č. 6 v prílohe rozhodnutia 2006/399 sa náklady musia skutočne vynaložiť, musia zodpovedať platbám, ktoré vykonal príjemca, musia byť zaznamenané v účtovných záznamoch alebo daňových dokladoch príjemcu a byť zistiteľné a overiteľné. Platí pravidlo, že platby vykonané konečnými príjemcami sa dokladujú potvrdenými faktúrami. Ak to nie je možné dodržať, potom výdavky musia byť podložené účtovnými alebo podpornými dokumentmi rovnakej dôkaznej hodnoty.

Holandské právo

- 14 Článok 4:49 všeobecného zákona o správnom práve (Algemene Wet Bestuursrecht, ďalej len „Awb“) vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Správny orgán môže zrušiť rozhodnutie o stanovení subvencie alebo ho zmeniť v neprospech príjemcu:

- a) na základe skutočností alebo okolností, o ktorých rozumne nemohol v čase stanovenia subvencie vedieť a ktoré by mali za následok stanovenie subvencie v nižšej výške, než je uvedená v rozhodnutí o poskytnutí subvencie;

- b) keď bolo stanovenie subvencie nepresné a príjemca o tom vedel alebo mal vedieť;
- c) keď príjemca po stanovení subvencie nesplnil podmienky, ktoré sa spájajú so subvenciou.“

15 Článok 4:57 ods. 1 Awb znie takto:

„Správy orgán môže vymáhať subvencie, ktoré boli vyplatené neoprávnene.“

- 16 Vykonávací rámec Európskeho fondu pre utečencov v Holandsku, viacročný program na obdobie rokov 2005 – 2007 (Uitvoeringskader Europees Vluchtelingenfonds Nederland, Meerjarenprogramma 2005-2007, ďalej len „vnútroštátny vykonávací rámec“), ktorý bol prijatý na základe rozhodnutia 2006/399, vo svojom odseku 2.1 stanovuje, že príjemca je zodpovedný za záznam údajov a za zrozumiteľnú a overiteľnú dokumentáciu projektu.
- 17 Odsek 2.2 tohto rámca s názvom „Finančná správa“ odkazuje v súvislosti s podrobnými pravidlami týkajúcimi sa oprávnených výdavkov na rozhodnutie 2006/399.

Okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 Somvao je združenie, ktoré vykonáva činnosť v prospech somálskej komunity v Amsterdame a jeho okolí. Dňa 18. augusta 2005 podalo žiadosť o subvenciu na projekt pomoci utečencom nazvaný „Tesfa Himilio II“ (ďalej len „projekt“), ktorý sa mal uskutočniť v období od 1. mája 2005 do 30. mája 2008. Na uskutočnenie tohto projektu Somvao spolupracovalo so Stichting Dir, etiópskou organizáciou, ktorá má tiež sídlo v Amsterdame. Cieľom projektu bola podpora integrácie a zapojenie Etiópcanov a Somáľčanov do holandskej spoločnosti, predovšetkým vytvorením a ponúknutím špeciálnych programov sociálnej a profesijnej integrácie určeným mladým ľuďom, ženám a starším ľuďom.
- 19 Staatssecretaris rozhodnutím z 27. apríla 2006 priznal združeniu Somvao subvenciu na prvú etapu projektu vo výške 199 761 eur, t. j. 45 % oprávnených výdavkov, ktoré sa majú poskytnúť z Európskeho fondu pre utečencov.
- 20 Pokiaľ ide o podmienky poskytnutia subvencie, rozhodnutie Staatssecretaris z 27. apríla 2006 odkazovalo na vnútroštátny rámec vykonávania Európskeho fondu pre utečencov v Holandsku.
- 21 Po predložení záverečného vyúčtovania sa subvencia stanovila v uvedenej výške rozhodnutím z 27. júla 2007. Vnútroštátny súd uvádza, že na stanovenie tejto sumy Staatssecretaris jednak vzal do úvahy iba údaje, ktoré boli poskytnuté so žiadosťou o stanovenie subvencie na prvú etapu projektu, a jednak neveril všetky dokumenty projektu.
- 22 Vo februári 2009 audítorská spoločnosť uskutočnila na podnet Komisie kontrolu riadneho použitia subvencie, v priebehu ktorej sa skúmalo vyúčtovanie nákladov na projekt predložený združením Somvao. Po zohľadnení pripomienok združenia Somvao dospela táto spoločnosť 6. októbra 2009 k záveru, že veľká časť výdavkových položiek a vyúčtovaní uvedených združením Somvao, najmä pokiaľ ide o náklady na zamestnancov, nebola jasne a prijateľným spôsobom odôvodnená, takže suma vo výške 188 675,87 eura bola ako subvencia vyplatená neoprávnene.
- 23 Na základe záverečnej audítorskej správy Staatssecretaris rozhodnutím z 12. novembra 2009 zmenil rozhodnutie z 27. júla 2007 o stanovení subvencie tak, že ju znížil na 11 085,13 eura, a nariadil vymáhanie rozdielu, teda sumy vo výške 188 675,87 eura.
- 24 Vzhľadom na to, že Staatssecretaris 31. mája 2010 v nadväznosti na sťažnosť podanú združením Somvao potvrdil svoje rozhodnutie z 12. novembra 2009, uvedené združenie podalo proti rozhodnutiu Staatssecretaris z 12. novembra 2009 žalobu na Rechtbank Amsterdam (Správny súd, Amsterdam).

Uvedený súd rozsudkom z 22. septembra 2011 vyhlásil žalobu za nedôvodnú. Presnejšie rozhodol, že hoci Staatssecretaris z vnútroštátneho práva nemohol odvodiť právomoc zmeniť výšku poskytnutej subvencie v neprospech združenia Somvao, túto výšku bol povinný zmeniť na základe článku 25 ods. 2 rozhodnutia 2004/904.

- 25 Somvao podalo proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Afdeling Bestuursrechtspraak (oddelenie pre sporové administratívne konanie) na Raad van State (Štátna rada).
- 26 Raad van State sa domnieva, že nesplnenie si povinnosti viesť riadne účtovníctvo projektu, ktoré konštatoval Staatssecretaris, predstavuje nezrovnalosť definovanú v článku 1 ods. 2 nariadenia č. 2988/95. Vnútroštátny súd sa rovnako ako Rechtbank Amsterdam domnieva, že skutočnosť, že Somvao nevedelo jasné účtovníctvo, nemožno považovať za jeden z prípadov vymenovaných v článku 4:49 ods. 1 písm. a) až c) Awb, ktorý umožňuje správnenému orgánu zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie o stanovení subvencie v neprospech jej príjemcu, pretože neexistencia riadneho účtovníctva projektu predstavuje okolnosť, o ktorej Staatssecretaris už mal vedieť, keď bola predmetná subvencia poskytnutá. Raad van State dospela k záveru, že rozhodnutie o zmene subvencie a nariadení jej vymáhania nemá vo vnútroštátnom právnom poriadku právny základ.
- 27 Uvedený súd sa v dôsledku toho pýta, či právo Únie umožňuje založiť rozhodnutie o znížení už poskytnutej subvencie a nariadení vymáhania neoprávnene vyplatených súm v prípade, že sa zistia také nezrovnalosti, ako sú tie, o aké ide vo veci, ktorá mu bola predložená. Presnejšie sa pýta, či článok 4 nariadenia č. 2988/95, článok 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002 alebo aj článok 25 ods. 2 rozhodnutia 2004/904 môžu byť právnym základom rozhodnutia o znížení subvencie poskytnutej z Európskeho fondu pre utečencov a o vymáhaní veľkej časti tejto subvencie.
- 28 Vnútroštátny súd, opierajúc sa o rozsudky Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a i. (C-383/06 až C-385/06, EU:C:2008:165) a Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre (C-465/10, EU:C:2011:867) týkajúce sa nariadenia č. 4253/88, tvrdí, že z týchto rozsudkov zrejme možno vyvodíť, že všeobecné pravidlo zamerané na ochranu finančných záujmov Únie nemôže predstavovať právny základ rozhodnutia o znížení a vymáhaní subvencie. Právnym základom takéhoto rozhodnutia by mohlo byť len osobitné pravidlo. Podľa vnútroštátneho súdu by to znamenalo, že nariadenia č. 2988/95 a 1605/2002 nemôžu slúžiť ako právny základ rozhodnutia o znížení subvencie, ako aj o jej vymáhaní.
- 29 Vnútroštátny súd okrem toho pochybuje, že článok 25 ods. 2 rozhodnutia 2004/904 môže slúžiť ako právny základ rozhodnutia o znížení poskytnutej subvencie vzhľadom na to, že toto rozhodnutie určené výlučne členským štátom nemôže samo osebe založiť povinnosti jednotlivca.
- 30 Za týchto podmienok Raad van State rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Poskytuje článok 4 nariadenia č. 2988/95 alebo článok 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002 právny základ rozhodnutiu o zmene subvencie z Európskeho fondu pre utečencov v neprospech príjemcu a o jej vymáhaní vnútroštátnymi orgánmi?
 2. Môže článok 25 ods. 2 rozhodnutia 2004/904 predstavovať právny základ rozhodnutia o zmene už stanovenej subvencie z Európskeho fondu pre utečencov v neprospech príjemcu a o jej vymáhaní vnútroštátnymi orgánmi bez toho, aby na to bolo potrebné oprávnenie podľa vnútroštátneho práva?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 31 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 nariadenia č. 2988/95 alebo článok 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002 vykladať v tom zmysle, že pri neexistencii právneho základu vo vnútroštátnom práve poskytuje buď jedno, alebo druhé z týchto ustanovení právny základ rozhodnutiu vnútroštátnych orgánov o zmene výšky subvencie poskytnutej z Európskeho fondu pre utečencov v neprospech príjemcu v rámci zdieľaného hospodárenia medzi Komisiou a členskými štátmi a o nariadení vymáhania časti tejto sumy od príjemcu.
- 32 V súvislosti s nariadením č. 2988/95 treba pripomenúť, že podľa jeho článku 1 ods. 1 toto nariadenie zavádza všeobecné pravidlo týkajúce sa jednotných kontrol a správnych opatrení a sankcií, ktoré sa týkajú nezrovnalostí s ohľadom na právo Únie, a to, ako vyplýva z tretieho odôvodnenia uvedeného nariadenia, s cieľom boja vo všetkých oblastiach proti činom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky *FranceAgriMer*, C-670/11, EU:C:2012:807, bod 41 a citovanú judikatúru, ako aj *Cruz & Companhia*, C-341/13, EU:C:2014:2230, bod 43).
- 33 Ako vyplýva zo štvrtého odôvodnenia nariadenia č. 2988/95, ak má byť boj proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie účinný, treba stanoviť spoločný právny rámec pre všetky oblasti politik Únie. Okrem iného podľa piateho odôvodnenia toho istého nariadenia správanie, ktoré zakladá nezrovnalosti, ako aj príslušné správne opatrenia a sankcie sú stanovené v odvetvových predpisoch v súlade s nariadením č. 2988/95. V oblasti kontrol a sankcionovania nezrovnalostí, ku ktorým došlo podľa práva Únie, normotvorca Únie prijatím nariadenia č. 2988/95 stanovil súhrn všeobecných zásad a vo všeobecnosti žiadal, aby všetky odvetvové predpisy rešpektovali tieto zásady (rozsudok *FranceAgriMer*, EU:C:2012:807, body 42 a 43, ako aj citovaná judikatúra).
- 34 Nariadenie č. 2988/95 má upravovať každú situáciu, v ktorej ide o „nezrovnalosť“ v zmysle článku 1 tohto nariadenia, teda o porušenie ustanovenia práva Únie vyplývajúce z konania alebo opomenutia hospodárskeho subjektu, dôsledkom ktorého je alebo by bolo poškodenie všeobecného rozpočtu Únie alebo ňou spravovaných rozpočtov buď zmenšením či stratou výnosov plynúcich z vlastných zdrojov vybraných priamo v mene Únie, alebo neoprávnenou výdajovou položkou (rozsudok *FranceAgriMer*, EU:C:2012:807, bod 44).
- 35 Ako to stanovuje článok 4 ods. 1 prvá zarážka nariadenia č. 2988/95, je všeobecným pravidlom, že pri akejkoľvek nezrovnalosti sa neprávom získaná výhoda odníme najmä povinnosťou zaplatiť alebo vrátiť dlžné či neprávom získané sumy (rozsudok *FranceAgriMer*, EU:C:2012:807, bod 46 a citovaná judikatúra).
- 36 V súvislosti s povinnosťou vrátiť výhodu neoprávnene získanú v dôsledku protiprávneho konania Súdny dvor už spresnil, že táto povinnosť nie je sankciou, ale len jednoduchým dôsledkom zistenia, že podmienky požadované na získanie výhody vyplývajúcej z právnej úpravy Únie neboli splnené, čím sa poskytnutá výhoda stala neoprávnenou (pozri v tomto zmysle rozsudky *Pometon*, C-158/08, EU:C:2009:349, bod 28 a citovanú judikatúru, ako aj *Cruz & Companhia*, EU:C:2014:2230, bod 45).
- 37 Súdny dvor však tiež rozhodol, že nariadenie č. 2988/95 len upravuje všeobecné pravidlá týkajúce sa kontrol a sankcií s cieľom chrániť finančné záujmy Únie. Vymáhanie nesprávne použitých prostriedkov sa teda musí uskutočniť na základe iných ustanovení, a to na základe odvetvových predpisov (pozri v tomto zmysle rozsudok *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, EU:C:2011:867, bod 33 a citovanú judikatúru).
- 38 Treba teda overiť, či také opatrenie, ako je opatrenie dotknuté vo veci samej, možno prijať na základe článku 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002.

- 39 Na úvod treba pripomenúť, že článok 53b nariadenia č. 1605/2002 bol do práva Únie zavedený nariadením č. 1995/2006. Hoci bol medzičasom zrušený, uplatňoval sa v čase, keď nastali okolnosti vo veci samej.
- 40 Nariadenie č. 1605/2002, prijaté na základe článku 279 ES (teraz článok 322 ZFEÚ), ktorý umožňoval prijatie finančných pravidiel stanovujúcich predovšetkým modalitu týkajúcu sa zostavovania a plnenia všeobecného rozpočtu Únie, stanovuje vo svojom článku 53 písm. a) až c), že Komisia plní všeobecný rozpočet buď centralizovane či prostredníctvom zdieľaného alebo decentralizovaného hospodárenia, alebo prostredníctvom spoločného hospodárenia s medzinárodnými organizáciami.
- 41 Ako vyplýva z názvu kapitoly 2 hlavy IV nariadenia č. 1605/2002, článok 53b tohto nariadenia upravuje spôsob plnenia všeobecného rozpočtu Únie v oblasti zdieľaného hospodárenia. Podľa odseku 1 tohto ustanovenia, pokiaľ Komisia spolupracuje s členskými štátmi s cieľom plniť rozpočet prostredníctvom zdieľaného hospodárenia v zmysle článku 53 ods. 1 písm. b) tohto nariadenia, úlohy plnenia rozpočtu sa delegujú na členské štáty.
- 42 Článok 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002 v tejto súvislosti uvádza, že členské štáty musia prijať všetky legislatívne, regulačné a administratívne alebo iné opatrenia nevyhnutné na ochranu finančných záujmov Únie, najmä získavaním späť chybné vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov stratených v dôsledku nezrovnalostí alebo chýb.
- 43 Treba uviesť, že znenie tohto ustanovenia je analogické zneniu článku 23 ods. 1 tretej zarážky nariadenia č. 4253/88, ktoré je na rozdiel od nariadenia č. 1605/2002 odvetvovým nariadením.
- 44 V súvislosti s článkom 23 ods. 1 treťou zarážkou nariadenia č. 4253/88 Súdny dvor už konštatoval, že takéto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť vymáhať prostriedky stratené v dôsledku zneužitia alebo nedbanlivosti, a to bez potreby oprávnenia stanoveného vnútroštátnym právom. Akýkoľvek výkon voľnej úvahy predmetného členského štátu, pokiaľ ide o možnosť požadovať či nepožadovať vrátenie neoprávnene alebo protiprávne vyplatených prostriedkov Spoločenstva, by bol nezlučiteľný s uvedenou povinnosťou vymáhania (pozri v tomto zmysle rozsudok *Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre*, EU:C:2011:867, body 34 a 35, ako aj citovanú judikatúru).
- 45 Ani jednoznačné a bezpodmienečné znenie článku 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002 nemožno vykladať tak, že ponecháva členským štátom mieru voľnej úvahy o tom, či pristúpia, alebo nepristúpia k finančným opravám vo vzťahu k zisteným nezrovnalostiam.
- 46 Normotvorca Únie teda tým, že sa po nadobudnutí účinnosti článku 4 nariadenia č. 2988/95 a článku 23 nariadenia č. 4253/1988 rozhodol prijať článok 53b nariadenia č. 1605/2002, zamýšľal vo všeobecnej právnej úprave uložiť členským štátom povinnosť vykonať finančné opravy, ak plnia rozpočet Únie prostredníctvom zdieľaného hospodárenia, najmä získavaním späť chybné vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov stratených v dôsledku zneužitia či nedbanlivosti, a to nielen bez nutnosti oprávnenia stanoveného vnútroštátnym právom, ale aj bez nutnosti pravidiel pre dané odvetvie.
- 47 Tento výklad potvrdzuje skutočnosť, že tento článok 53b ods. 2 je podľa svojej úvodnej vety uplatniteľný „bez toho, aby boli dotknuté doplnkové ustanovenia zahrnuté v príslušných pravidlách pre dané odvetvie“. Slovné spojenie „bez toho, aby boli dotknuté“ presne uvádza, že uvedený článok 53b je sám osebe postačujúci. Prídavné meno „doplnkové“, ktoré sa vzťahuje na pravidlá pre dané odvetvie, tiež naznačuje, že pokiaľ tieto právne predpisy existujú, nenahrádzajú článok 53b nariadenia č. 1605/2002, ale obmedzujú sa na jeho doplnenie.
- 48 Iné chápanie tohto článku by nariadenie zbavilo potrebného účinku a ohrozilo by ochranu finančných záujmov Únie.

- 49 Z tohto vyplýva, že úvodná veta článku 53b ods. 2 uvedeného nariadenia predstavuje právny základ zmeny subvencie v neprospech príjemcu, pokiaľ je cieľom tejto zmeny ochrana finančných záujmov Únie. Takisto písmeno c) uvedeného ustanovenia je právnym základom na prijatie opatrení týkajúcich sa vymáhania neoprávnene vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov v dôsledku nezrovnalostí alebo chýb.
- 50 Súdny dvor okrem toho už spresnil, že vymáhanie neoprávnene vyplatených súm sa musí uskutočniť len v súlade so zásadami právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery (pozri v tomto zmysle rozsudok Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a i., EU:C:2008:165, bod 53).
- 51 Zásada právnej istoty teda vyžaduje, aby právna úprava Únie umožnila dotknutým osobám presne sa oboznámiť s rozsahom povinností, ktoré im ukladá (pozri rozsudok ROM-projecten, C-158/06, EU:C:2007:370, bod 25 a citovanú judikatúru).
- 52 Pokiaľ ide o zásadu ochrany legitímnej dôvery, Súdny dvor už rozhodol, že príjemca subvencie sa takej ochrany nemôže dovoliavať v prípade, že nesplnil jednu z podmienok, ktorým podliehalo poskytnutie subvencie (pozri v tomto zmysle rozsudok Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening a i., EU:C:2008:165, bod 56, ako aj citovanú judikatúru).
- 53 Vo veci samej zo skutočností predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že rozhodnutie o poskytnutí subvencie z 27. apríla 2006 podliehalo podmienke, že Somvao dodrží pravidlá stanovené v rozhodnutí 2006/399 a predovšetkým povinnosť poskytnúť údaje a viesť zrozumiteľné a overiteľné účtovníctvo.
- 54 Na základe týchto skutočností vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či v súvislosti so žiadosťami o vrátenie boli so zreteľom na správanie tak príjemcu finančných prostriedkov, ako aj vnútroštátnej správy dodržané zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery, tak ako ich chápe právo Únie.
- 55 So zreteľom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať, že článok 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia č. 1605/2002 sa má vykladať v tom zmysle, že pri neexistencii právneho základu vo vnútroštátnom práve toto ustanovenie poskytuje právny základ rozhodnutiu vnútroštátnych orgánov o zmene výšky subvencie poskytnutej z Európskeho fondu pre utečencov v neprospech príjemcu v rámci zdieľaného hospodárenia medzi Komisiou a členskými štátmi a o nariadení vymáhania časti tejto sumy od príjemcu. Vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či v súvislosti so žiadosťou o vrátenie boli so zreteľom na správanie tak príjemcu finančných prostriedkov, ako aj vnútroštátnej správy dodržané zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery tak, ako ich chápe právo Únie.

O druhej otázke

- 56 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 53b ods. 2 *initio* a písm. c) nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev, zmeneného a doplneného nariadením Rady (ES, Euratom) č. 1995/2006 z 13. decembra 2006, sa má vykladať v tom zmysle, že pri neexistencii právneho základu vo vnútroštátnom práve toto ustanovenie poskytuje právny základ rozhodnutiu vnútroštátnych orgánov o zmene výšky subvencie poskytnutej z Európskeho fondu pre utečencov v neprospech príjemcu v rámci zdieľaného hospodárenia medzi Európskou komisiou a členskými štátmi a o nariadení vymáhania časti tejto sumy od príjemcu. Vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť, či v súvislosti so žiadosťou o vrátenie boli so zreteľom na správanie tak príjemcu subvencie, ako aj vnútroštátnej správy dodržané zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery tak, ako ich chápe právo Únie.

Podpisy